

Nr 147.

Av herr **Lovén m. fl.**, om anslag till en överpostiljonsbefattning
åt förste postiljonen Johannes Andersson Almén.

Den 18 mars 1907 blev postiljonen Johannes Andersson Almén under tjänstgöring i postkupé å linjen Malmö—Simrishamn utsatt för rån och mordförsök, i det att, då det postförande tåget befann sig mellan Staffanstorps och Djurslöfs stationer, två personer inträngde i postkupén och avlossade revolverskott, av vilka tre träffade Almén i huvudet, varjämte rånarna tillgrepo åt posten anförtrodda värdeförsändelser till belopp av 5,254 kr. 81 öre. Förutom det att Almén genom det honom övergångna våldet råkat i livsfarlig sjukdom, åsamkades honom stadigvarande svårt men å hälsan. Vid röntgenfotografering har nämligen befunnits, att tre kulor kvarsitta i ansiktets djupare delar, och han besväras ofta av huvudsmärtor och trötthet.

Genom Torna och Bara häradsrätts utslag den 25 juli 1907, mot vilket utslag besvär ej blivit anförda, ådömdes förövarna av brottet straffarbete på livstiden och förpliktigades bland annat att i skadestånd till Almén utgiva 550 kr. samt 300 årligen för minskad arbetsförtjänst. Enär de dömda saknade tillgångar, har Almén icke tillgodokommit något av vad honom blivit tillerkänt.

Efter postrånet åtnjöt Almén på grund av det honom övergångna våldet tjänstledighet tiden $19/3$ 1907— $31/12$ 1909. Den 1 januari 1910 återinträdde Almén i tjänstgöring och placerades såsom t. f. förste postiljon inom samma postkupé, där han tjänstgjorde vid postrånet. Den 1 april 1910 befordrades Almén till förste postiljon med samma tjänstgöring som förut, och numera tjänstgör Almén som förste postiljon å linjen Malmö—Genarp.

Med anledning av väckt motion medgav 1918 års riksdag, att Almén finge, räknat från det år våldet förövades, under sin återstående livstid å postverkets pensionsstat uppbära ett årligt understöd av 300 kronor. Almén har även tillerkänts medaljen: »För nit och redlighet i rikets tjänst».

Att Almén är tacksam för den pension som riksdagen tillerkänt honom, behöver inte här framhållas men trots detta, måste det kännas bittert att på gamla dagar veta sig bliva förbigången vid befordran av yngre kamrater, endast av den anledning, att kroppskrafterna äro nedsatta uteslutande på grund av det här ovan relaterade våldet i tjänsten.

Så har nämligen blivit fallet med Almén. Vid tillsättandet den 30 december 1919 av åtta överpostiljonstjänster vid järnvägsposten inom Södra distriktet, vilkas innehavare skulle vara stationerade i Malmö, kunde inte Almén ifrågakomma på grund av sina nedsatta kroppskrafter med anledning av det övergångna våldet.

Almén anförde i underdånighet besvär mot detta Generalpoststyrelsens beslut hos Kungl. Maj:t, men lämnade Kungl. Maj:t Alméns besvär utan avseende.

Att Almén icke kunde komma ifråga vid överpostiljonsplatsernas tillsättande och att Generalpoststyrelsen avstyrkt hans besvär hos Kungl. Maj:t, torde uteslutande bero på den omständigheten, att man varit rädd för att skapa ett prejudikat som medgäve, att en tjänsteman finge innehava en högre men bestrida en lägre befattning och att en tjänsteman, som genom sjukdom fått sina krafter nedsatta, skulle kunna göra anspråk på befordran, trots att han icke kunde utföra arbetet, som vore förenat med den högre befattningen.

Ett dylikt prejudikat hade emellertid enligt vår mening icke kunnat åberopas, om Almén blivit utnämnd till överpostiljon. Ty det torde väl stå klart för alla, att det våld som Almén varit utsatt för i tjänsten och som gjort honom oförmögen att bestrida sådan posttjänst, där arbetet är mera forcerat och ansträngande, icke under några förhållanden kan jämföras med tillfällig eller långvarig kraftnedsättning på grund av sjukdom eller olycksfall.

Det torde icke av någon kunna bestridas, att Almén före det honom övergångna våldet var fullkomligt frisk och tjänsteduglig och med all sannolikhet hade så ännu varit fallet — och därmed inga hinder förelegat för Alméns befordran till överpostiljon — om han icke ansett sig böra med sitt liv som insats försvara den i hans och statens värd

överlämnade värdeposten. Av rättegångsprotokollet för den 26 april 1907 angående postrånet framgår nämligen, att rånarne var för sig erkände, att vid planläggningen av attentatet det överenskommits »att icke tillfoga Almén skada till liv eller lem, därest han icke satte sig till movärn, utan lät dem övermanna och binda sig».

Det framgår emellertid även av rättegångsprotokollen, att Almén med dödsförakt försvarade den i hans vård lämnade värdeposten och genom detta hjältemodiga försvar räddades åt postverket cirka 18,000 kronor, därav 15,000 kronor i kontanter i en enda försändelse.

Almén har emellertid inte gjort mer än sin plikt, han har inte gjort mer än vad staten begär av varje tjänsteman, som sättes på en ansvarsfull post. Men huruvida alla, som eventuellt skulle komma i samma belägenhet som Almén, så till det yttersta, med livet som insats, försvarar det anförtrodda godset, det är omöjligt att kunna förutsäga. Detta så mycket mera, som den, enligt vår mening, mot Almén begångna orättvisan vid nu påtalade tillsättningen av överpostiljoner icke torde verka sporrande att våga liv och lem i postverkets tjänst.

Vid det Almén övergångna våldet avlossades mot honom — som ovan relaterats — tre revolverskott, vars kulor ännu kvarsitta i Alméns huvud. En av kulorna inträngde i vänstra ögonhålan bakom ögongloben, där den ännu kvarsitter och förorsakar, dels en betydande nedsättning av synskärpan — endast $\frac{1}{50}$ av synskärpan är kvar — dels att Almén vid synförmågans ansträngande någon längre tid i sträck lider av huvudvärk. För att det oaktat kunna fullgöra sin tjänst och för att inte i förtid behöva betunga statsverket med full pension, har Almén nödgats söka placering i en postkupé, där arbetet icke är för betungande.

Då Almén, till följd av att han fullgjorde sin plikt vid det honom övergångna våldet, icke endast har dagliga lidanden och obehag, utan även måste leva sig in i den bestämda förvissningen, att hans omutliga känsla för vad som var hans oavvisliga plikt vid det tillfälle, då i hans vård överlämnade värden hölle på att med våld bortrövas, utgör det enda hindret för att icke han, i likhet med andra likställda och t. o. m. yngre kamrater, befordrats till överpostiljon, är det helt naturligt, om sinnet blir tungt och bittert, då icke den handling Almén utfört i tjänsten kommer honom tillgodo som ett plus utan i stället som ett minus vid förefallande tillfällen av befordran.

Att Almén, före det honom övergångna våldet, var fullt kompetent

att utföra arbetet i de mest ansträngande kupéerna, anse vi oss böra med ett par exempel bevisa.

Till den 1 maj 1901 var postkupéexpeditionen nr 99, å linjen Malmö—Simrishamn, bemannad med en tjänsteman av högre grad = postexpeditör. Denne indrogs och kupén ifråga skulle skötas av en tjänsteman av lägre grad = postiljon. Almén övertog arbetet i denna kupé fr. o. m. den 1 maj 1901. Så länge denna kupé sköttes av en postexpeditör, begärde och erhöll denne alltid en man som förstärkning under jul- och nyårshelgen. Sålunda hade den i nämnda kupé tjänstgörande postexpeditören under år 1900 en man som förstärkning under tiden medio av december till och med nyårsdagen.

Trots det nära nog dubbla arbete, som den tiden måste utföras i en s. k. postiljonskupé, jämfört med arbetet i kupéexp. = (kupé bemannad med tjänsteman av högre grad), vilket merarbete bestod däruti, att en kupéexp. uppförde rek., postförskott och paketer i stycketal, under det en postiljonskupé måste föra specifikation över desamma vid både avsändandet och emottagandet vid de tillfällen, då postiljonskupén hade att emottaga post från postkontor eller kupéexpedition, ansåg Almén sig ensam kunna utföra arbetet under jul och nyår 1901. Detta arbete utfördes också utan att någon post eftersattes eller försenades.

Detta exempel anföres därför, att det visar Alméns plikttröhet och intresse för sin uppgift som statens tjänare, även inom ett mera alldagligt och mera blygsamt gebit, än vad han senare blev i tillfälle att ådagalägga.

Under sin krafts dagar ansågs Almén alldeles säkert av sina överordnade som ett mönster för sin kår och som en i sitt arbete fullt kompetent postiljon, vilket antagande vi stöda därpå, att åt Almén överlämnades i talrika fall att utbilda övningsresande aspiranter. Detta förhållande ägde rum, såväl då Almén tjänstgjorde å Statens järnvägar som sedan han erhållit transport till linjen Malmö—Simrishamn, och att inte detta förtroende med utbildning av aspiranter medför någon lättnad i arbetet för läraren, ligger i öppen dag då man vet, att det alltid tar längre tid att undervisa och övervaka än att själv utföra arbetet.

Almén's tjänsteförteckning införes här:

Almén är född 1862 den 23/10.	
Reservpostiljon i S. D.	den 1/6 1884
Reservvaktbetjänt	» 2/3 1885

Extra vaktbetjänt	den	$\frac{1}{7}$	1885
Ordinarie vaktbetjänt	»	$\frac{1}{1}$	1888
Förordnad 1:ste postbetjänt	»	$\frac{1}{3}$	1907
Ordinarie 1:ste postbetjänt	»	$\frac{1}{4}$	1910

Tjänstgöringen har fullgjorts vid järnvägsposten i S. D.

Vid postverket har han sålunde tjänstgjort:

Som reservpostiljon i 8 månader
» reservvaktbetjänt i 6 månader
» extra vaktbetjänt i 2 år 6 månader
» ordinarie vaktbetjänt i 19 år 2 månader
» tillförordnad 1:ste postbetjänt i 3 år 1 månad
» ordinarie 1:ste postiljon i 10 år 8 månader
summa: 36 år 7 månader.

Vad vi här anfört angående Alméns tjänstgöring inom verket torde till fullo bevisa, att kompetens för en överpostiljonsbefattning hos Almén förelegat i fullt ut samma utsträckning som hos de hans kamrater, vilka befordrats till överpostiljoner utan att ha genomgått någon särskild utbildningskurs härför. Och att Alméns fysik och kroppskrafter, mänskligt att döma, även hållit måttet vid befordringstillfället, torde vara bevisat därigenom, att han, trots det honom övergångna våldet och därvid ådragna livsfarliga skadorna, ändock dagligen sköter sin tjänst på ett fullt tillfredsställande sätt.

Då det, så vitt vi kunnat finna, varit det starkaste argumentet mot Alméns befordran till överpostiljon, att en sjuk och med nedsatta kroppskrafter behäftad tjänsteman icke skulle befordras till en befattning, som han icke kunde sköta, vilja vi här ytterligare fästa riksdagens uppmärksamhet på huvudmomentet i denna sak, nämligen, att Alméns iråkade olycka icke beror av vare sig sjukdom eller olycksfall, utan härleder sig av hans omutliga plikt känsla vid tillfället, då våldet å honom förövades och som gjorde det omöjligt för honom att tänka på sig själv, sitt liv och sina eventuella framtida befordringsmöjligheter.

Det är därför nödvändigt att strängt särskilja detta fall från jämförelse med andra, där sjukdom eller olycksfall varit primärorsaken till iråkad kraftnedsättning.

De år, Almén kan hava kvar, innan han nödgas avgå ur tjänsten, torde inte vara så många. Det är därför en blygsam utgift statsverket

åsamkas genom ett bifall till motionen. Men det är för Almén en ljusglimt i hans hårda öde, om hans gärning uppskattas på sätt här i motionen föreslås, och det torde vara riksdagen angeläget att skipa rättvisa åt en man, vars gärning står som ett lysande föredöme för generationer av statstjänare, hur plikt och ansvars känsla alltid bör gå före det egna jaget vid kritiska och ansvarsjudande tillfällen i tjänsten.

Det är med tanke på, att riksdagen skall behjarta de synpunkter vi här ovan framhållit, som vi tillåta oss hemställa,

att riksdagen måtte anslå erforderligt belopp till en överpostiljonsbefattning åt förste postiljonen Johannes Andersson Almén, med rätt för honom att fortfarande få inneha den tjänstgöring han nu bestrider.

Stockholm den 18 januari 1921.

Carl Lovén.

P. Granath.

Viktor Öhman.
